

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 449/2022-21

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara a sudcov Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky obchodnej spoločnosti [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej [REDACTED], advokátom, [REDACTED], proti postupu Okresného súdu Piešťany v konaní vedenom pod sp. zn.10 C 206/2013 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Piešťany v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 206/2013 **b o l i p o r u š e n é** základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Okresného súdu Piešťany **p r i k a z u j e**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 206/2013 konal bez zbytočných prietáhov.
3. Sťažovateľke **p r i z n á v a** finančné zadosťučinenie v sume **4 000 eur**, ktoré **j e** Okresný súd Piešťany **p o v i n n ý** zaplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia
4. Okresný súd Piešťany **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľke trovy konania **410,92 eur** a zaplatiť ich jej právnomu zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 28. júna 2022 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov

podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Piešťany (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 206/2013 (ďalej len „napadnuté konanie“). Sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie rozhodol nálezom, že bolo porušené jej základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, a prikázal okresnému súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 206/2013 konať bez zbytočných prietáhov. Súčasne sa domáha priznania finančného zadosťučinenia v sume 4 000 eur a náhrady trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka sa žalobou doručenou okresnému súdu 10. júla 2013 domáha na žalovanom odstránenia neoprávnenej stavby. Uvádzajúc chronologický priebeh napadnutého konania, sťažovateľka poukazuje najmä na nečinnosť okresného súdu. Uvádza, že okresný súd nariadil prvé pojednávanie na 5. október 2015 (viac ako 2 roky po podaní žalobného návrhu), ktoré bolo zrušené síce z dôvodov objektívneho charakteru, avšak konajúci súd ďalšie pojednávanie nariadil a vec riadne prejednal až 9. marca 2017 (teda s časovým odstupom ďalších 14 mesiacov). Okrem nečinnosti sťažovateľka upriamuje pozornosť aj na nesústreďený postup okresného súdu pri ustanovení osoby znalca, keď okresný súd opakovane pochybil (napr. súdny spis doručoval znalcovi v danom čase už vyčiarknutému zo zoznamu znalcov vedeného príslušným Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky, pozn.). Nesprávny postup okresného súdu si vyžiadalo ustanovenie postupne troch znalcov, čo viedlo k podstatnému predĺženiu napadnutého konania. Od momentu doručenia vypracovaného znaleckého posudku (26. februára 2021) a vydania rozhodnutia procesného charakteru o priznaní znalečného (3. marca 2021) je okresný súd opätovne bezdôvodne nečinný a vo veci neuskutočnil žiadny úkon smerujúci k rozhodnutiu veci. Napadnuté konanie trvá viac ako 9 rokov a je podľa sťažovateľky súvisle poznačené nečinnosťou a neefektívnou činnosťou vo veci konajúceho súdu.

3. Ústavný súd uznesením č. k. I. ÚS 449/2022 zo 17. augusta 2022 prijal podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavnú sťažnosť sťažovateľky v celom rozsahu na ďalšie konanie.

II. Argumentácia sťažovateľky

4. Sťažovateľka vo svojej ústavnej sťažnosti uviedla, že okresný súd ani po viac ako 9 rokoch od podania žaloby vo veci hoci len neprávoplatne nerozhodol, pričom ním realizované procesné úkony nevedli k odstráneniu právnej neistoty sťažovateľky. Upriamujúc pozornosť na veľké časové rozpätia medzi jednotlivými pojednávaniami, ako aj jednoduchými procesnými úkonmi (napr. výzva na zloženie preddavku znaleckého dokazovania, výzva sporovým stranám na formulovanie otázok ustanovenému znalcovi, pozn.), zdôraznila, že postup okresného súdu vykazuje vysokú neefektívnosť a nesústreďenosť.

III.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľky

III.1. Vyjadrenie okresného súdu:

5. Okresný súd vo svojom vyjadrení k ústavnej sťažnosti č. k. Spr 404/22 zo 6. septembra 2022, uvádzajúc chronologický prehľad procesných úkonov uskutočnených v napadnutom konaní, zdôraznil, že ide o skutkovo zložitú vec, ktorá si vyžaduje odborné posúdenie a znalecké dokazovanie. K správaniu sa sťažovateľky v napadnutom konaní okresný súd v podstatnej časti uviedol, že sťažovateľka sa nevyjadrila k predloženému znaleckému posudku (výzva z 3. marca 2021, pozn.) a tiež nereagovala na výzvu súdu z 9. augusta 2022 k predloženiu vyjadrenia, či vzhľadom na závery znaleckého dokazovania trvá na podanej žalobe. Vo vzťahu k znaleckému dokazovaniu predseda okresného súdu uviedol, že v napadnutom konaní bolo niekoľkokrát nutné zmeniť ustanoveného znalca, čím sa termín vyhotovenia znaleckého posudku značne predlžoval. V neposlednom rade k samotnej dĺžke konania prispela aj skutočnosť, že predmetná vec päťkrát zmenila zákonného sudcu z dôvodu odchodu sudcov na iný súd, resp. rodičovskú a materskú dovolenku bez navýšenia počtu sudcov. S ohľadom na uvedené skutočnosti okresný súd namietal výšku sťažovateľkou uplatneného primeraného finančného zadosťučinenia v sume 4 000 eur.

III.2. Replika sťažovateľky:

5. Sťažovateľka vo svojej replike z 12. septembra 2022 poukázala na účelovú a zavádzajúcu obranu okresného súdu spočívajúcu v tvrdení o skutkovej zložitosti veci, v nevyjadrení sa sťažovateľa ako žalobcu k znaleckému posudku, v nevyjadrení sa sťažovateľa ako žalobcu k výzve súdu z 9. augusta 2022 a vo viacnásobnej zmene zákonného sudcu. Hoci si vec sťažovateľky vyžiadala potrebu znaleckého dokazovania, nejde o vec skutkovo náročnú, naopak, tolerovanie pasivity znalca či ďalšie pochybenia pri ustanovení znalca sú dôkazom neefektívneho postupu okresného súdu, ktorý viedol k vzniku ďalších prietáhov. Sťažovateľka odmietla aj obranu okresného súdu, že sa nevyjadrila k znaleckému posudku na základe jeho výzvy z 3. marca 2021, pretože nevyužitie práva na vyjadrenie sa v žiadnom prípade nespôsobiloby zbytočné prietahy. Vo vzťahu k výzve okresného súdu z 9. augusta 2022 sťažovateľka uviedla, že svoje vyjadrenie okresnému súdu zaslala 4. septembra, a teda v čase písomného vyjadrenia adresovaného ústavnému súdu musel okresný súd mať vedomosť o existencii daného podania sťažovateľky. Ospravedlňujúci argument okresného súdu o viacnásobnej zmene zákonného sudcu z dôvodu odchodu sudcov na iný súd, resp. rodičovskú a materskú dovolenku, bez navýšenia počtu sudcov podľa sťažovateľky v žiadnom prípade neobstojí a je ústavne neudržateľný.

6. Ústavný súd v tejto veci upustil od ústneho pojednávania, keďže na základe podaní účastníkov, doložených príloh a obsahu súdneho spisu je zrejmé, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci (§ 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde).

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

7. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (to platí, aj pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru – m. m. I. ÚS 304/2021, I. ÚS 444/2021, pozn.) je odstránenie stavu právnej

neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. II. ÚS 118/2019, I. ÚS 250/2020).

8. Pri posudzovaní otázky, či v okolnostiach konkrétneho súdneho konania došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade s doterajšou judikatúrou (m. m. III. ÚS 241/2017, I. ÚS 17/2022, rozsudky Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vo veci Frydlander proti Francúzsku z 27. 6. 2000, sťažnosť č. 30979/96 a vo veci Záborský a Šmáriková proti Slovenskej republike zo 16. 12. 2003, sťažnosť č. 58172/00) zohľadňuje (1) právnu a faktickú zložitost' veci, o ktorej všeobecný súd rozhoduje, (2) správanie účastníka súdneho konania a (3) postup samotného súdu, a prihliada sa pritom aj na význam sporu pre sťažovateľa.

9. Pokiaľ ide o kritérium právna a faktická zložitost' veci, predmetom napadnutého konania je žaloba o odstránenie neoprávnenej stavby. Obdobné žaloby tvoria bežnú agendu všeobecných súdov a predmet napadnutého konania tak nemožno považovať za okolnosť, ktorá by vykazovala črty mimoriadnej zložitosti zakladajúcej dôvod na výrazné predĺženie napadnutého konania. Vec sťažovateľky vykazuje zvýšenú faktickú náročnosť vyplývajúcu z potreby nariadenia znaleckého dokazovania, avšak ani táto skutočnosť nemôže ospravedlniť doterajšiu dĺžku sporu. V sťažovateľkinej veci nejde o spor, ktorý by bolo potrebné v zmysle judikatúry ESLP považovať za spor vyžadujúci urýchlené konanie (ako napr. konania vo veciach starostlivosti o maloletých, osobného statusu, trestného stíhania).

10. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval existenciu zbytočných priet'ahov v napadnutom konaní, bolo správanie sťažovateľky. Z dôvodu na strane sťažovateľky bolo odročené jedno pojednávanie pôvodne nariadené na 25. apríl 2017 uskutočnené 8. júna 2017, čo však v kontexte celkovej dĺžky napadnutého konania nemožno považovať za príčinu vzniku priet'ahov. Pokiaľ okresný súd poukazuje na to, že sa sťažovateľka nevyjadřila k vypracovanému znaleckému posudku (bod 5 odôvodnenia tohto nálezu), ústavný súd uvádza, že je právom, a nie povinnosťou sporovej strany reagovať na závery ustanoveného znalca. Hodnotenie dôkazov, a teda aj predloženého znaleckého posudku je výlučnou doménou konajúceho súdu [čl. 15 a § 191 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“)]. Sporová strana pritom môže reagovať k vykonanému dokazovaniu ako celku ešte pred tým, než konajúci súd vyhlási dokazovanie za skončené (§ 182 CSP), a preto už spomínanú pasivitu sťažovateľky vo vzťahu k záverom do konania pribratého znalca ústavný súd nevyhodnotil ako príčinu vzniku zbytočných priet'ahov. Zo zapožičaného súdneho spisu ústavný súd tiež zistil, že sťažovateľka na výzvu okresného súdu z 9. augusta 2022 reagovala v posledný deň lehoty, teda 4. septembra 2022 (č. 1. 379 súdneho spisu, pozn.), a uviedla, že na podanej žalobe trvá. Táto skutočnosť je v rozpore s tvrdením okresného súdu uvedeným v jeho vyjadrení (bod 5 odôvodnenia tohto nálezu).

11. Pre posúdenie otázky, či v predmetnej veci došlo k zbytočným priet'ahom, bol však rozhodujúci neefektívny postup okresného súdu, ktorý uskutočnil prvé pojednávanie až 9. marca 2017, teda takmer po štyroch rokoch od podania žaloby. Okresný súd na tomto pojednávaní vyslovil predbežné právne posúdenie veci (§ 181 ods. 2 CSP) a žalobu sťažovateľky považoval za nedôvodnú. Na návrh sťažovateľky bolo pojednávanie odročené na účel doplnenia dokazovania. Ústavný súd

z obsahu súdneho spisu zistil v ďalšom postupe okresného súdu aj viaceré obdobia nečinnosti [napr. výzva stranám sporu na oznámenie otázok znalca v trvaní 6 mesiacov, rozhodovanie o sťažnosti proti uzneseniu o ustanovení znalca v trvaní 10 mesiacov (č. l. 183 súdneho spisu), absolútna nečinnosť súdu po vypracovaní znaleckého posudku 26. februára 2021 do poslednej zmeny v osobe zákonného sudcu 21. júna 2022 v trvaní takmer 1 a pol roka]. Pri komplexnom vyhodnotení postupu okresného súdu v napadnutom konaní do popredia výrazne vystupuje jeho opakovaná nesústredenosť pri ustanovovaní osoby znalca. Okresný súd prvýkrát rozhodol o ustanovení znalca uznesením č. k. 10 C 206/2013-183 z 22. septembra 2018. Súdny spis (znalcovi zaslaný 8. októbra 2019, pozn.) sa mu opakovane nepodarilo doručiť z dôvodu, že ustanovený znalec bol 14. januára 2020 vyčiarknutý zo zoznamu znalcov vedeného Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky, pričom opakované doručovanie okresný súd realizoval aj po tomto termíne. Dňa 4. septembra 2020 rozhodol o ustanovení nového znalca (č. l. 284 súdneho spisu), ktorý však písomným podaním zo 6. októbra 2020 konajúcemu súdu oznámil, že 28. septembra 2020 bol vyčiarknutý zo zoznamu znalcov, a teda nemôže znalecký posudok vyhotoviť. Naposledy bol 22. októbra 2020 súdom pribratý do konania nový znalec (č. l. 317 súdneho spisu, pozn.), ktorý 26. februára 2021 okresnému súdu doručil vypracovaný znalecký posudok. Postup okresného súdu v tomto smere možno hodnotiť ako značne neefektívny, keďže opakovane rozhodoval o ustanovení znalca bez predchádzajúceho overenia disponibility konkrétnej osoby znalca. Z tohto dôvodu došlo k výraznému predĺženiu napadnutého konania, keďže po dobu troch rokov nebolo možné zabezpečiť vypracovanie znaleckého posudku.

12. Na tomto mieste ústavný súd zdôrazňuje, že nielen nečinnosť, ale aj nesprávna, nesústredená a neefektívna činnosť všeobecného súdu môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov, a to v prípade, ak jeho činnosť nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľ na neho obrátil s návrhom, aby o jej veci rozhodol (m. m. III. ÚS 446/2018).

13. Na včasnosť vybavenia veci mala evidentne negatívny dopad opakovaná až päťnásobná zmena zákonného sudcu vybavujúceho vec. Ústavný súd však pripomína, že opakované zmeny zákonného sudcu, ktoré spomaľujú konanie z dôvodu, že nový sudca sa musí s vecou oboznámiť, štát nezabavujú jeho povinností týkajúcich sa požiadavky primeranej lehoty (II. ÚS 444/2014, III. ÚS 179/2022).

V.

Prikázanie vo veci konať a priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

14. Overením aktuálneho stavu napadnutého konania ústavný súd zistil, že v predmetnej veci nie je dosiaľ ani nariadené pojednávanie, a teda právoplatné skončenie veci v dohľadnej dobe nie je možné očakávať. Reflektujúc už prednesené skutočnosti, ústavný súd uzatvára, že napadnuté konanie vykazuje zbytočné prieťahy, ktorými došlo k porušeniu označených práv sťažovateľky (bod 1 výroku tohto nálezu). Keďže v čase rozhodovania ústavného súdu nie je vo veci sťažovateľky právoplatne rozhodnuté, ústavný súd formuloval príkaz okresnému súdu konať bez zbytočných prieťahov (bod 2 výroku nálezu).

15. Prihliadajúc na petit ústavnej sťažnosti, ústavný súd konštatuje, že sťažovateľka si uplatnila primerané finančné zadosťučinenie v sume 4 000 eur. Pri rozhodovaní o primeranom finančnom zadosťučinení ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj ESLP, ktorý

spravodlivé finančné zadost'učinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu, majúci na pamäti, že cieľom priznania primeraného finančného zadost'učinenia je zmiernenie ujmy pocit'ovanej z porušenia základných práv alebo slobôd zaručených ústavou, resp. záväznou medzinárodnou zmluvou, nie získanie iného majetkového prospechu či náhrady nákladov právneho zastúpenia (I. ÚS 238/2021, I. ÚS 17/2022). Zohľadňujúc konkrétne okolnosti posudzovanej veci, predmet sporu, konštatovanú nečinnosť a nesústredenosť v postupe okresného súdu, celkovú dĺžku konania 9 rokov, ktorú už možno považovať za zjavne neprimeranú, ako aj rozsah práva s'ťažovateľky, ktoré bolo porušené, ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade je možné jej návrhu aj v tomto smere vyhovieť (bod 3 výroku tohto nálezu).

VI.

Trovy konania

17. Ústavný súd priznal s'ťažovateľke podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde nárok na náhradu trov právneho zastúpenia v sume 410,92 eur (bod 4 výroku tohto nálezu), a to za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2022 (príprava a prevzatie veci, podanie ústavnej s'ťažnosti), v sume 2 x 193,83 eur a režijný paušál v sume 2 x 11,63 eur [§ 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 13a ods. 1 písm. a) a c) a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov]. Repliku s'ťažovateľky z 12. septembra 2022 nevyhodnotil s ohľadom na jej obsah ako podanie relevantné pre jeho rozhodnutie, a preto zaň s'ťažovateľke náhradu nepriznal (bod 5 výroku tohto nálezu). Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu s'ťažovateľky (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. novembra 2022

Miloš Maďar
predseda senátu